
Notiser

MEDISINSK NYTT

Behandling av alvorlig diaré

Diaré på grunn av rotavirusinfeksjoner er en vanlig årsak til dødsfall hos barn under fem år. Det finnes ingen spesifikk behandling mot sykdommen, men resultatene fra en randomisert studie i Kairo virker lovende (Lancet 2006; 368: 124–9).

Halvparten av en gruppe på 50 barn fikk nitazoxanid – et antibiotikum som er godkjent i USA til bruk mot bl.a. cryptosporidiose. Barna som fikk aktiv behandling, ble friske i løpet av gjennomsnittlig litt over ett døgn, mot tre døgn for dem som ikke fikk nitazoxanid.

Man vet ikke sikkert hvorfor et antibiotikum skulle ha effekt mot en virusinfeksjon, men enkelte teorier om effekt på virusreplikasjonen finnes. Ifølge en kommentarartikkel i samme nummer av *The Lancet* (2006; 368: 100–1) er det ikke sikkert at nitazoxanid vil få så stort bruksområde, dels fordi det er utviklet to effektive vaksiner mot rotavirusinfeksjon, dels fordi de fleste av barna som får sykdommen er fattige og ikke har tilgang til slike kostbare medikamenter.

Selv mord etter fengselsopphold

Personer som nylig er sluppet ut fra fengsel har økt risiko for å begå selvmord. En studie fra Storbritannia viser at forekomsten det første året etter løslatelse er økt åtte ganger hos menn og hele 35 ganger hos kvinner i forhold til raten i befolkningen for øvrig (Lancet 2006; 368: 119–23). Den økte forekomsten gjaldt alle aldersgrupper. De fleste selvmordene skjedde i løpet av de første ukene i frihet.

Innsatte har mer rusproblemer og høyere forekomst av psykiske lidelser enn andre. Tallene er derfor ikke overraskende, men forfatterne peker på ansvaret som fengselsmyndighetene og sosial- og helsevesenet har for å forhindre selvmord blant nylig løslatte.

En komplisert skilsmisse

En sammenlikning av de komplette genomsekvensene tyder på at atskillelsen mellom menneske og sjimpanse skjedde senere og var mer komplisert enn før antatt. En ny studie viser at de to artene skilte lag for under 6,3 millioner år siden (Nature 2006; 441: 1103 – 8).

Det var trolig kryssninger mellom ulike grupperinger underveis, og den endelige atskillelsen skjedde sannsynligvis for mindre enn 5,4 millioner år siden.

Hvorfor er noen generasjoner mer voldelige enn andre?

Forekomsten av vold i samfunnet endrer seg. I USA opplevde man f.eks. en oppblomstring av vold tidlig i 1990-årene, som senere er gått tilbake. Skyldes dette at de sosiale forholdene skifter (periodeeffekter), eller er enkelte kohorter mer voldelige enn andre? I en amerikansk studie har man fulgt to alderskohorter fra 1987 til 2000 for å skille mellom samfunnsmessige og individrelaterte årsaker til endringene (Am J Epidemiol 2006; 164: 151 – 60).

Forskerne fant at den eldste gruppen var mer voldelig enn den yngste, også etter å ha justert for risikofaktorer som bruk av rusmidler og gjengdeltakelse. Forskjellen mellom gruppene forsvant imidlertid når forskerne kontrollerte for endringer i samfunnsmessige forhold. Endringer i forekomsten av vold i samfunnet er sosialt betinget og ikke knyttet til spesielle alderskohorter, konkluderer forfatterne.

Acetylcystein mot kontrastutløst nyreskade

Nyresvikt er en kjent bivirkning ved bruk av røntgenkontrastmidler. I en ny studie er det blitt undersøkt om N-acetylcystein gitt før og etter koronarangiografi kan redusere risikoen for nyresvikt (N Engl J Med 2006; 354: 2773 – 82).

354 pasienter med akutt hjerteinfarkt ble randomisert til en av to doser med acetylcystein eller placebo. Økning i kreatininnivå med mer enn 25 % fra utgangsverdien ble observert hos 33 % av pasientene i placebogruppen, hos 15 % av dem som fikk standarddose acetylcystein og hos 8 % av dem som fikk høydose acetylcystein ($p < 0,001$). Acetylcystein reduserer risikoen for kontrastutløst nyreskade ved akutt koronarangiografi, konkluderer forfatterne.

Migrene forbundet med hjerte- og karsykdom

Migrene med aura er en etablert risikofaktor for hjerneslag. Nå viser en stor prospektiv studie at sykdommen også er forbundet med hjerte- og karsykdom (JAMA 2006; 296: 283 – 91).

Studien omfattet 27 000 amerikanske kvinner over 45 år i Women's Health Study, hvorav ca. 1 400 hadde migrene med aura. De hadde omtrent to ganger så høy risiko som andre kvinner for å få myokardinfarkt, angina pectoris, koronar revaskularisering og iskemisk slag og for å dø av iskemisk hjertesykdom i løpet av en ti års oppfølgingsperiode (gjennomsnitt). Det var ingen sammenheng mellom hjerte- og karsykdom og migrene uten aura.

Risikoanalyse for arvelig colonkreft

Hereditær ikke-polypøs kolorektalcancer, også kalt Lynchs syndrom, skyldes mutasjoner i ett av fire DNA-reparasjonsgener. Pasientene har stort utbytte av veiledning og profylaktisk oppfølging, men det kan være vanskelig å identifisere dem klinisk. Genetisk screening av alle pasienter med kolorektalkreft er mulig, men dyrt. En skotsk forskergruppe har derfor funnet en ny tilnærming til problemstillingen (N Engl J Med 2006; 354: 2751 – 63).

Studien omfattet 870 pasienter med kolorektalkreft, hvorav 38 (4 %) hadde arvelige mutasjoner i DNA-reparasjonsgener. Basert på statistisk analyse av bl.a. alder, tumors lokalisasjon og familieanamnese utviklet forfatterne en algoritme i form av et dataprogram som beregner sannsynligheten for at en pasient med kolorektalkreft har arvelige mutasjoner i DNA-reparasjonsgener. Programmet foreligger fritt tilgjengelig på Internett. I kombinasjon med immunhistokjemisk analyse av tumorbiopsi kan det være en effektiv måte å selektere pasienter for genetisk testing på.

Genetisk årsak til maculadegenerasjon

Aldersrelatert maculadegenerasjon er den viktigste årsaken til irreversibelt synstap i den vestlige verden. Lite er kjent om årsakene til sykdommen. En ny studie viser at en stor andel av tilfellene skyldes en polymorfisme i genet som koder for komplementfaktor H, som er en viktig regulator av komplementkaskaden (JAMA 2006; 296: 301 – 9).

I en studie fra Rotterdam hadde bærere av Y402H-allelet signifikant større sannsynlighet enn ikke-bærere for å utvikle sykdommen i løpet av oppfølgingsperioden på ti år (median). Studien var en populasjonsbasert, prospektiv kohortstudie som omfattet over 5 700 personer over 55 år. De som var homozygote for allelet, hadde 11 ganger så stor risiko for synstruende sykdom som ikke-bærere (OR 11,0; 95 % KI 6,8 – 11,8).

Røyking er en velkjent risikofaktor for aldersrelatert maculadegenerasjon. Særlig utsatt var de som røykte og samtidig hadde en genetisk predisposisjon. Røykere som var homozygote for Y402H-allelet, hadde over 30 ganger så stor risiko for å utvikle sykdommen som ikke-bærere som ikke røykte (OR 34,0; 95 % KI 13,0 – 88,6).

Publisert: 7. september 2006. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.